

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านอยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน และรักความเป็นไทย ในด้านค่าอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรง และค่าความเชื่อมั่น และสร้างเกณฑ์ปกติ โดยจำแนกตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนแต่ละด้าน แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นแบบสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก โดยอาศัยเกณฑ์การแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างข้อคำถาม เป็นครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จากครูในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 60 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างตัวเลือก เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) จำนวน 200 คน 3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนก เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) จำนวน 330 คน 4) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาความเที่ยงตรงเชิงสภาพ ความเชื่อมั่น และสร้างเกณฑ์ปกติ ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 แยกเป็นกลุ่มที่ใช้หาความเที่ยงตรงเชิงสภาพ จำนวน 150 คน หาค่าความเชื่อมั่น จำนวน 300 คน และสร้างเกณฑ์ปกติ จำนวน 500 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านอยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน และรักความเป็นไทย ผลปรากฏ ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาคุณภาพแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นแบบสถานการณ์ ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิด พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต ทั้ง 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ด้านอยู่อย่างพอเพียง มีจำนวน 15 ข้อ ทุกข้อมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีอำนาจจำแนก โดยมีค่า $t = 8.402 - 43.000$ มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพ โดยมีค่า $t = 2.419 - 6.769$ ซึ่งทุกข้อ มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7223

ฉบับที่ 2 ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน มีจำนวน 17 ข้อ ทุกข้อมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีอำนาจจำแนก โดยมีค่า $t = 8.118 - 48.600$ มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพ โดยมีค่า $t = 1.792$ ถึง 8.828 ซึ่งทุกข้อ มีนัยสำคัญทางสถิติและค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7374

ฉบับที่ 3 ด้านรักความเป็นไทย มีจำนวน 18 ข้อ ทุกข้อมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีอำนาจจำแนก โดยมีค่า $t = 5.632 - 31.820$ มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพ โดยมีค่า $t = 1.864 - 11.940$ ซึ่งทุกข้อ มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7450

2. ผลการการสร้างเกณฑ์ปกติ

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในรูปของคะแนนที่ปกติ (Normalized T - Score) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 2,636 คน ได้คะแนนที่ปกติของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านอยู่อย่างพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 21 ถึง 79 ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน มีค่าตั้งแต่ 19 ถึง 81 ด้านรักความเป็นไทย มีค่าตั้งแต่ 19 ถึง 81 และเมื่อนำคะแนนรวมที่นักเรียนทำได้จากแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน แต่ละด้านเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมโดยอาศัยค่าคะแนนที่ปกติ ของชวาล แพรัตกุล พบว่าคะแนนรวมด้านอยู่อย่างพอเพียง ตั้งแต่ 42 คะแนนลงมา มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำมาก ตั้งแต่ 43 ถึง 52 คะแนน มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ ตั้งแต่ 53 ถึง 60 คะแนน มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับ

ปานกลาง ตั้งแต่ 61 ถึง 66 คะแนน มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูงและ ตั้งแต่ 67 ถึง 71 คะแนน ถือว่านักเรียนมีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับ สูงมาก

ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ตั้งแต่ 47 คะแนนลงมา มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำมาก ตั้งแต่ 48 ถึง 56 คะแนน มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ ตั้งแต่ 57 ถึง 68 คะแนน มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ตั้งแต่ 69 ถึง 73 คะแนน มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูง และตั้งแต่ 74 ถึง 80 คะแนน ถือว่านักเรียนมีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับ สูงมาก

ด้านรักความเป็นไทย ตั้งแต่ 49 คะแนนลงมา มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำมาก ตั้งแต่ 50 ถึง 58 คะแนน มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ ตั้งแต่ 59 ถึง 70 คะแนน มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ตั้งแต่ 71 ถึง 76 คะแนน มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูง และตั้งแต่ 77 ถึง 83 คะแนน ถือว่านักเรียนมีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับ สูงมาก

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านอยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน และรักความเป็นไทย เป็นแบบสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก โดยอาศัยเกณฑ์การแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาวิจัยดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ

ผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1 การสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน จากการศึกษาแนวทางในการจัดการทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ข้อ และจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ผู้วิจัยได้เลือก 3 ข้อ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มด้านจิตใจและสังคม ตามที่ เอมอร์ สังกเว (2547) ได้กำหนดไว้ ได้แก่ ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านรักความเป็นไทย เมื่อนำมาสังเคราะห์ประกอบกับการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่าคุณลักษณะดังกล่าวยังไม่มีการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนใน 3 ด้านนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 ฉบับที่ 1 ด้านอยู่อย่างพอเพียง จำนวน 15 ข้อ ฉบับที่ 2 ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน 17 ข้อ และ ฉบับที่ 3 ด้านรักความเป็นไทย จำนวน 18 ข้อ เมื่อพิจารณาจำนวนข้อของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนแต่ละด้าน จะเห็นว่าได้จำนวนข้อไม่เท่ากัน ทั้งนี้เพราะจำนวนข้อที่ได้มาจากการวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ และการหาค่าความเชื่อมั่น ทุกข้อที่ได้จัดว่าครอบคลุมทุกด้านของพฤติกรรมบ่งชี้หรือพฤติกรรมการแสดงออกของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนแต่ละด้านแล้ว ดังนั้นจึงถือว่าจำนวนข้อมีความเหมาะสม

1.2 การหาคุณภาพแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา อำนาจจำแนกรายข้อ ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ และความเชื่อมั่น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.2.1 ฉบับที่ 1 ด้านอยู่อย่างพอเพียง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

(Content Validity) ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านความสอดคล้องกับพฤติกรรมการแสดงออกกับความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์และระหว่างพฤติกรรมการแสดงออกกับข้อคำถามที่จะใช้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC เท่ากับ 1.00 และตัวเลือกของแต่ละข้อคำถามตรงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต มีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป หาอำนาจจำแนก (Discrimination Analysis) โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่ม ได้ค่า t ตั้งแต่ 8.402 ถึง 43.000 ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หากความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) โดยใช้วิธีกลุ่มรู้จัก (Known – Group Method) แล้วเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t – test ปรากฏว่าได้ข้อคำถามที่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม มีค่า t ตั้งแต่ 1.792 ถึง 8.828 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 13 ข้อ รวมจำนวน 15 ข้อ ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7223

1.2.2 ฉบับที่ 2 ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

(Content Validity) ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านความสอดคล้องกับพฤติกรรมการแสดงออกกับความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์และระหว่างพฤติกรรมการแสดงออกกับข้อคำถามที่จะใช้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC เท่ากับ 1.00 และตัวเลือกของแต่ละข้อคำถามตรงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต มีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป หาอำนาจจำแนก (Discrimination Analysis) โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่ม ได้ค่า t ตั้งแต่ 8.118 ถึง 48.600 ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ

(Concurrent Validity) โดยใช้วิธีกลุ่มรู้จัก (Known – Group Method) แล้วเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t -test ปรากฏว่าได้ข้อคำถามที่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม มีค่า t ตั้งแต่ 1.792 ถึง 8.828 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ข้อ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 14 ข้อ รวมจำนวน 17 ข้อ ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7374

1.2.3 ฉบับที่ 3 ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

(Content Validity) ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านความสอดคล้องกับพฤติกรรมกรมการ แสดงออกกับความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์และระหว่างพฤติกรรมกรมการ แสดงออกกับข้อคำถามที่จะใช้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC เท่ากับ 1.00 และตัวเลือกของแต่ละข้อคำถามตรงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต มีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป อำนาจจำแนก (Discrimination Analysis) โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่ม ได้ค่า t ตั้งแต่ 5.632 ถึง 31.820 ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) โดยใช้วิธีกลุ่มรู้จัก (Known – Group Method) แล้วเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t -test ปรากฏว่าได้ข้อคำถามที่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม มีค่า t ตั้งแต่ 1.846 ถึง 11.940 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 17 ข้อ รวมจำนวน 18 ข้อ ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7450

2. ผลการสร้างเกณฑ์ปกติ

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในรูปของคะแนนที่ปกติ (Normalized T - Score) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 2,636 คน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนระดับพัฒนาการทางจริยธรรมในแต่ละด้านจากคะแนนดิบให้เป็นหน่วยเดียวกัน ในการประเมินผลที่ได้จากการวัด ถ้าต้องการทราบระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สูงหรือต่ำเพียงใด ให้พิจารณาตามเกณฑ์ซึ่งตัดแปลงมาจากเกณฑ์ของ ชวาล แพรัตกุล (2520, หน้า 53)

ตัวอย่างในการเทียบคะแนนดิบเป็นคะแนนที่ปกติ เพื่อประเมินระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียน พิจารณาได้ตามนี้ เช่น ถ้านักเรียนได้คะแนนจากการทำแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ฉบับที่ 1 ด้านอยู่อย่างพอเพียง ได้ 40 คะแนน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ปกติที่สร้างดังตารางที่ 15 จะได้คะแนนที่ปกติ เป็น 29 จัดว่านักเรียนคนนี้มีระดับพัฒนาการ

ทางจริยธรรม ด้านอยู่อย่างพอเพียง อยู่ในระดับต่ำมาก ถ้านักเรียนได้คะแนน 70 คะแนน จะได้คะแนนที่ปกติ เป็น 77 จัดได้ว่านักเรียนคนนี้มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรม ด้านอยู่อย่างพอเพียง อยู่ในระดับสูงมาก

เกณฑ์ปกติจะช่วยบอกให้เราทราบว่าผู้ถูกทดสอบคนอื่น ๆ ทำคะแนนได้อย่างไร การนำเอาคะแนนของผู้ทดสอบแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับคะแนนของคนอื่น ๆ จำทำให้คะแนนนั้นมีความหมายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชาวลา แพร์ตกุล (2509, หน้า 364) ที่กล่าวว่า การสอบวัดใด ๆ จะมีความหมายมากขึ้นเมื่อผลการวัดนั้นสามารถบอกถึงระดับความสามารถหรือสมรรถภาพเด่นค้อยกว่าบุคคลอื่นในกลุ่มสอบนั้นเพียงใด ควรมีการสร้างเกณฑ์ปกติ โดยมีผลการสอบแบ่งตามเกณฑ์ปกติ ใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบมาเป็นหลักเริ่มต้นในการวัดผล นำผลที่ได้ไปตัดสิน ได้ตก

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้

1.1 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 เท่านั้น ในการนำวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ไปใช้กับนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อม สังคม หรือการจัดการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกัน ก็สามารถนำเกณฑ์ปกติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปใช้ได้ แต่ถ้านำไปใช้กับนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อม สังคม หรือการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน อาจต้องทำการหาเกณฑ์ปกติใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนที่จะวัดระดับพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น

1.2 ในการนำแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ไปใช้อาจใช้ควบคู่กับการวัดด้วยวิธีอื่น เช่น การสังเกต การสอบถาม การทำสังคมมิติ การประเมินตามสภาพจริง ประกอบด้วย เพื่อจะช่วยให้ครู ผู้ปกครอง สามารถพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริม หรือปรับปรุงแก้ไข นักเรียนในปกครองให้ดียิ่งขึ้น

1.3 แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ที่สร้างขึ้นมุ่งการประเมินผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนา ส่งเสริม หรือหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข จึงไม่ควรนำแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนี้ไปทดสอบเพื่อนำผลคะแนนมาตัดสินผลการเรียน เพราะจะทำให้ นักเรียนตอบไม่ตรงกับความเป็นจริงได้

1.4 ผู้ที่สนใจจะนำแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน นี้ไปใช้สามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมดทั้ง 3 ฉบับ พร้อมกันหรือใช้เพียงฉบับใดฉบับหนึ่งก็ได้

2. ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในด้านอีก 5 ข้อที่เหลือ เพื่อให้ได้แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ครบทั้ง 8 ข้อ

2.2 ในการรวบรวมพฤติกรรมกรรมการแสดงออกในแต่ละคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ควรทำการรวบรวมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่าย ๆ ทั้งครู ผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อให้ได้พฤติกรรมกรรมการแสดงที่หลากหลาย จะทำให้ได้สถานการณ์ที่ครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านนั้น ๆ